

LLAVIS DE TERRA, DE CARLES DUARTE

“Escric amb el tacte/clarors, tendreses”...

Carles Duarte publica el seu cinquè llibre de poemes, *Llavis de terra*, i amb ell s'aferma com a autor de lírica intimista. Heus aquí una primera característica que uneix aquest nou llibre amb la resta de la seva producció poètica anterior, *Vida endins*, *Paisatges efímers*, *La pluja del temps* i *La pell del somni*. La impressió general, després d'una primera lectura, és que es tracta d'una obra on l'autor resol la interrogació lírica per la via d'una aparent simplicitat formal, on la presència de les paraules denota l'esforç, de vegades tens, de l'ajustament de la voluntat expressiva amb el necessari domini de la forma. L'opció de la simplicitat formal comporta la consegüent tensió per tal que no es perdi la intensitat d'allò que el poeta vol comunicar. Per tant, la tensió poètica s'enforteix per raó de l'opció expressiva: “No tan sols de paraules / em revesteixo i sóc, / sinó d'ulls i de pell”.

Més enllà del primer contacte amb el llibre —una única lectura d'un llibre o d'un conjunt de poemes és necessàriament superficial—, el lector s'enfronta en l'aprofundiment de la seva motivació. És llavors que es posa de manifest que la intenció de *Llavis de terra* és l'expressió poètica del sentit de la intimitat. Des d'aquesta interpretació, l'obra es resol per l'equilibri expressiu dels tres sentiments que traspua: la tendresa —“Llavis de terra llisquen / sobre la pell del somni/el cant de la tendresa”—, l'emoció i, en certa manera, la felicitat.

La intimitat hi és connatural, com un corrent que flueix dins de la vida interior del poeta, i que s'exterioritza amb símbols que passen per la descripció del que en diríem “paisatges corrents”: els que, per exemple, corresponen a la breu “suite” de *Montgó* o al poema *Territori*, o a *De nit, davant del mar*. Dic paisatges corrents perquè les geografies són poc concretes, malgrat la denominació d'alguns poemes; el que importa, al capdavall, és la conver-

sió de la “matèria” en objecte de treball i d’expressió poètica: “El temps, el temps / entre les fulles verdes / l’estranya transparència / d’aquelles hores màgiques/ (...) unes fràgils arrels / transcendeixen la pell, / la tendresa perdura”. Hi ressona, encara, una lleu influència, potser, de Marià Manent: “La lluna entre les branques. / A dalt dels cims, / solituds sense temps”. En un altre poema, *Lisboa*, la matèria es fa molt més explícita: “Retornem a veus ja conegudes, / restablim amb els gestos / i alguns mots / afectes que hem desat en la memòria / per fer-ne la matèria de nous dies”.

En l’obra de Carles Duarte el sentit de la intimitat és la de les vivències i el de la vida interior compartides; la presència constant de la primera persona del plural obeeix a quelcom més que a un recurs expressiu o estilístic: “Les paraules no parlen de mi / parlen de tu i del temps”. De la intimitat, no exempta de complicitats afectives, brollen els sentiments concretats en tendresa, emoció i en la sensació de felicitat que amaren el conjunt del llibre. El conjunt de l’obra es configura com un cant de l’amor terrenal i de la sensualitat, amarats per la vivència de la tendresa: “Però m’entesto encara / a salvar-ne tendreses, / ressons dels teus ulls càlids, / per reviure algun dia / l’engruna que ara en deso / en els mots, en els llavis”. L’emoció, continguda, sorgeix del delit, asserenat, de la contemplació: “Dibuixo en el mirall / els teus ulls conreats / per la llum d’aquells dies, / i l’oculta tendresa / que se’t vessa en el rostre”. Un altre poema, *El trajecte dels astres*, precedit per un fragment d’Ismaïl Kadare traduït per Claude Durand, mostra la justa mesura de les tensions personals i poètiques del llibre, iniciades amb l’evocació del pas inexorable del tems i de la successió de la vida: “Res d’important, / només els nostres dies, / que l’oblit consumeix”. La relació entre la serenitat i l’emoció és, en tot moment, equilibrada, com també ho era la tria del llenguatge poètic a la qual s’ha fet ja esment.

La sensació de felicitat que es desprèn del conjunt del llibre, i que, alhora, en conforma una part notable de la seva essència, sorgeix i s’entremescla amb la tendresa i amb l’emoció: “Miro els

ulls dels meus fills / mentre els posa a dormir; / efímers com els meus/ veuran formes i fets / que jo no podré veure”. No obstant això, en algun poema sembla que l'autor s'obri vers una temàtica diferent i contraposada: la de la “dessolada percepció del silenci”. Es tracta del pas de la recança al neguit, als “contorns de l'angoixa”, expressat, encara, amb to volgudament contingut. Un poema que té com a proemi dos magnífics versos d'Àlex Susanna és el màxim exponent d'aquest altre vessant on el poeta aprèn “... a reconèixer / el tacte de la mort”, però on, encara, opta pel goig de la vida: “ressegueixo amb els llavis / la flor del gessamí”. Margaret Atwood, Pere Gimferrer, Silvia Plath, Alex Susanna i Rilke, en versió de Joan Vinyoli, són algunes de les companyies que el poeta ha volgut fer constar com a referents directes dels seus poemes. Les cites, presentades amb discreció, confirmen l'abast de lectures meditades. Tot i la seva aparent simplicitat, tots i cadascun del textos que formen el llibre posen de manifest la consistència del treball del poeta, que es lliura al seu ofici amb voluntat de construcció i de comunicació.

En aquest llibre Carles Duarte ha volgut condensar tots aquells elements que, a parer seu, conformen la vida que li és més propera i més volguda. D'una banda, la vida humana hi és present com a expressió de la força de la natura, ja que, per a ell, l'ésser humà és una part més de la força de la natura i de l'univers. D'altra banda, prenent la pròpia vida interior com a font d'experiència, l'ha convertida en matèria poètica atorgant la veu al poeta que, en primera persona del plural, reflexiona sobre la intimitat dels éssers “amarrats de penombra / sota un cel ple d'estrelles”.

VINYET PANYELLA
Terramar, maig de 1993